

Etický kodex novináře [do ASPI vložil Josef Kunášek 01.05.1996]

Demokratizace naší společnosti vedoucí k přijetí ústavního zákona 23/1991 Sb. , který do našeho právního řádu vnesl Listinu základních práv a svobod, umožnila využívat základních politických práv, mezi které beze sporu patří svoboda projevu a právo na informace kodifikovaná

Na světovém kongresu Mezinárodní federace novinářů (IFJ) v roce 1954 byl přijat etický kodex - Deklarace principů novinářského chování.

Syndikát novinářů České republiky na základě studia mezinárodních i národních dokumentů vypracoval "Etický kodex novináře", který je závazný pro jeho členy a k jehož dobrovolnému dodržování vyzval všechny české a moravské novináře bez ohledu na jejich členství v syndikátu.

1. Právo občana na včasné, pravdivé a nezkreslené informace.

Občané demokratického státu bez rozdílu svého společenského postavení mají nezadatelné právo na informace, jak jim je zajišťuje čl. 17 Listiny práv a svobod, jež je součástí Ústavy České republiky . Novináři toto občanské právo realizují svou činností. Nezbytně proto přejímají plnou odpovědnost za to, že informace, které předávají veřejnosti, jsou včasné, úplné, pravdivé a nezkreslené. Občan má právo na objektivní obraz skutečnosti.

Novinář je proto povinen:

a) zveřejňovat jen informace, jejichž původ je znám, nebo v opačném případě je doprovázet nezbytnými výhradami,

b) respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží všeobecnému zájmu i přes překážky,

c) hájit svobodu tisku i svobodu jiných médií,

d) neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti,

e) nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy

byly deformovány zamlčením důležitých dat,

f) odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace,

g) odmítat jakékoliv zásahy státních orgánů, s nimiž nesouhlasí,

h) přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností,

ch) nepoužívat nepoctivé prostředky k získání informace, fotografie nebo dokumentu nebo využívat k tomu dobré víry kohokoliv.

2. Požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice

Povahou novinářské profese je odpovědnost k veřejnosti. Proto je základním předpokladem pro tuto činnost vysoká profesionalita. Z tohoto hlediska je novinář povinen:

a) nést osobní odpovědnost za všechny své uveřejněné materiály,

b) vyloučit všechny činnosti, které by jej mohly kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů,

c) nepřijímat žádné hodnotné dary nebo výhody, které by měly souvislost s jeho novinářskou činností, zvláště pak z důvodu zveřejnění nebo zatajení nějaké informace,

d) nezaměňovat nikdy povolání novináře s povoláním reklamního pracovníka a nepřijímat žádnou odměnu přímou nebo nepřímou od zájemců o reklamu,

e) nepodepisovat svým jménem obchodní ani finanční reklamy,

f) nepřijímat peníze ve veřejné službě nebo v soukromém podniku tam, kde jeho postavení novináře a jeho vliv by mohly být zneužity.

3. Důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšují autoritu médií

Z tohoto hlediska je novinář povinen řídit se těmito požadavky:

- a) nic neomlouvá nepřesnost nebo neprověření informace,
- b) každá uveřejněná informace, která se ukáže jako nepřesná, musí být neprodleně opravena,
- c) jestliže si zdroj informací přeje zůstat utajen, novinář je povinen zachovávat profesionální tajemství, i kdyby mu z toho měly vzniknout potíže,
- d) respektovat soukromí osob, dodržovat přísně zásadu presumpce neviny,
- e) považovat pomluvu, neprokázané obvinění, překroucení dokumentů, faktů a lží za nejzávažnější profesionální chyby,
- f) kromě nesporných důvodů veřejného zájmu nesmí novinář svou činností dostat dotčené osoby do nesnází nebo osobní tísně,
- g) novinář nesmí využívat ve svůj prospěch informace získané při výkonu svého povolání dříve, než budou tyto informace zveřejněny,
- h) nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo sexuální orientace,
- ch) při reprodukci jakéhokoliv textu musí být uveden jeho autor,
- i) plagiát se zásadně zakazuje.